
2019-1-RE

CAUSA 2019-1-RE

("Axa Patrimoine" c/ Comunitat de propietaris de "Residencial Arinsal")

Número de registre 20-2019. Recurs d'empara

Aute del 15 de març del 2019

BOPA núm. 29, del 27 de març del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'11 de gener del 2019, per la representació processal de la companyia d'assegurances *Axa Patrimoine*, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 30 d'octubre del 2018 i contra l'aute del 19 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que declari la retroacció de les actuacions al moment de dictar sentència. Així mateix, demana que s'imposi la totalitat de les costes processals a la part adversa, incloent-hi expressament els imports corresponents als honoraris d'advocat i de procurador d'aquesta part;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist que el magistrat, Sr. Joan Manel Abril Campoy, ha plantejat la seva inhibició en aquesta causa, la qual ha estat acceptada pel Ple del Tribunal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Arran d'un vessament d'hidrocarburs al riu d'Arinsal, originat pel trencament del dipòsit de calefacció de l'edifici *Residencial Arinsal*, el 18 de març del 2016, la Comunitat de propietaris de

l'edifici esmentat va formular una demanda en judici civil ordinari en què sol·licitava la condemna de la companyia d'assegurances *Axa Patrimoine* al pagament de 87.156,31 €, juntament amb els interessos legals, i de la totalitat de les costes processals.

1.2. El 9 de maig del 2018, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar una sentència en què estimava íntegrament la demanda esmentada.

1.3. La representació processal de la companyia d'assegurances *Axa Patrimoine* va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió i, el 30 d'octubre del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament la decisió de la primera instància, encara que en aplicació de fonaments diferents.

1.4. La representació processal de la companyia d'assegurances *Axa Patrimoine* va formular un incident de nul·litat d'actuacions per considerar que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

1.5. El 19 de desembre del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat.

1.6. L'11 de gener del 2019, la representació processal de la companyia d'assegurances *Axa Patrimoine* va presentar un recurs d'empara contra la sentència del 30 d'octubre del 2018 i contra l'aute del 19 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica de la companyia d'assegurances

- La companyia recurrent al·lega primerament la incongruència de la sentència del Tribunal de Batlles per tal com va introduir un fonament de la condemna i va considerar que els copropietaris integrants de la comunitat eren tercers davant de la pròpia comunitat. Tot i revocar i modificar aquest fonament, ja que va considerar que els copropietaris no eren tercers, però sí que ho eren la Parròquia de La Massana i els seus habitants o el medi ambient del Principat d'Andorra, la Sala Civil va rebutjar l'existència d'aquesta incongruència. Aquesta situació vulnera els drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ja que hi ha hagut una alteració de la controvèrsia i no ha pogut mostrar la seva oposició.

- També considera que la legislació aplicable als fons ha de ser la legislació andorrana, com així ho estableix l'article 3.4 de la Llei reguladora de l'actuació de les companyies d'assegurances i, per tant, la remissió efectuada per la Sala Civil a la legislació espanyola és contrària a l'ordre públic andorrà, fet que deriva en què les decisions impugnades de la Sala Civil vulneren el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- En l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, la Sala Civil afegeix que el contingut de la norma espanyola s'aplicaria igualment en virtut de la bona fe que han de respectar els contractants d'acord amb les disposicions del Digest 16, 3, 31pr. vigent al Principat, ja que no seria just que

l'assegurat no fes el possible per disminuir els efectes d'un sinistre i tampoc ho seria que la companyia d'assegurances no el compensés per aquestes despeses que disminuïen aquelles que hauria hagut de suportar si l'assegurat no hagués actuat.

- Aquest torna a ser un element nou que no ha pogut ser debatut i la part recurrent considera que la Sala Civil aplica el principi esmentat de manera contrària a aquell que hauria de tenir en aquest cas, és a dir, el respecte d'allò que es va pactar expressament en la pòlissa d'assegurances pel que fa a les garanties que s'establien per cada sinistre i, en aquest cas, no s'establia la cobertura de les mesures necessàries per limitar les conseqüències del sinistre.

- Addueix que no s'ha contestat la seva al·legació sobre la proporcionalitat de les despeses efectuades, no admeses per aquesta part, en relació amb els béns salvats.

- Nega haver acceptat, ni extrajudicialment, ni judicialment, el pagament de diverses despeses per evitar o limitar els danys a tercers, sinó únicament les que fan referència al vessament ja produït al riu.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que declari la retroacció de les actuacions al moment de dictar sentència. Així mateix, demana que s'imposi la totalitat de les costes processals a la part adversa, incloent-hi expressament els imports corresponents als honoraris d'advocat i de procurador d'aquesta part.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- De manera prèvia, la Sala Civil manifesta que no es discuteix la despesa efectuada per la comunitat com a conseqüència d'aquest vessament. I, exposa que la companyia d'assegurances al·legava que la pòlissa d'assegurances subscripta per les parts litigants només cobria els danys causats a tercers pel que feia a sinistres d'incendi i explosió, però no per sinistres relatius a contaminació o pol·lució del medi ambient. La defenent acceptava únicament la despesa corresponent a la neteja del riu i de les terres exteriors de l'immoble i als estudis duts a terme per un import de 20.488,72 €.

- També destaca que la sentència de la primera instància va considerar que els danys coberts per la pòlissa incloïen aquells que afectessin els copropietaris, ja que les despeses efectuades per la comunitat per resoldre els problemes generats per la contaminació del terreny i de les aigües els suposava un perjudici.

- Pel que fa al fons, declara que el perjudici produït pel vessament de gasoil el va patir un tercer: la Parròquia de La Massana i els seus habitants o el medi ambient del Principat d'Andorra i considera que la comunitat de propietaris demandant repeteix contra la companyia asseguradora aquelles sumes que ha pagat per tal de limitar els danys i que queden cobertes per la pòlissa de responsabilitat civil subscripta per les parts, ja que aquesta dona cobertura al causant del sinistre quan s'han produït danys a tercers.

- Afegeix que s'ha de considerar que sempre és obligació de l'assegurat actuar amb la major diligència possible per evitar o limitar els danys, encara que això comporti despeses que li seran reintegrades, com ho disposa l'article 17 de la Llei espanyola 50/1980 del 8 d'octubre del contracte d'assegurança a la qual es van sotmetre les parts.

- En l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, pel que fa al greuge relatiu a l'aplicació de la Llei espanyola, la Sala Civil respon que en el contracte signat per les parts, aquestes es van sotmetre a la Llei espanyola esmentada i que aquesta submissió no és contrària a l'ordre públic andorrà i és, en certa manera lògica, quan es tracta d'un contracte d'adhesió i la companyia asseguradora és espanyola.

- Afegeix que les disposicions de l'article 17 de la Llei espanyola s'aplicaria igualment en virtut del principi de bona fe que han de respectar els contractants, d'acord amb el Digest 16, 3, 31pr, ja que no seria just ni equitatiu que l'assegurat no fes tot el possible per disminuir els efectes d'un sinistre i tampoc ho seria que la companyia d'assegurances no el compensés per aquestes despeses que disminuïen, o ho intentaven, la despesa que la companyia hagués hagut de suportar si no s'hagués actuat.

- Sobre el fet que la companyia recurrent sempre ha negat haver de pagar certes despeses corresponents a anàlisis, sondejos o informes, la Sala Civil cita el contingut del seu propi escrit de conclusions en la primera instància i la seva conclusió sisena del recurs d'apel·lació.

- Pel que fa a la utilització de fonaments diferents dels de la primera instància, tot i la confirmació del seu dispositiu, la Sala Civil considera que allò que no pot fer és modificar els fets en què la sentència de la primera instància es fonamenta, però que és lliure d'aplicar els fonaments de dret que estimi oportuns.

- Afegint que els recursos d'apel·lació s'han de dirigir contra els fets que el Tribunal declara provats i no pas contra uns fonaments de dret que es presumeix que aquest coneix en virtut del principi *iura novit curia*.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La companyia d'assegurances recurrent en empara al·lega la vulneració dels drets fonamentals a la jurisdicció, a un procés degut i a obtenir una resolució degudament fonamentada en Dret, reconeguts i garantits a l'article 10.1 de la Constitució. Aquesta vulneració s'hauria produït, suposadament, en una causa civil en la qual la companyia d'assegurances recurrent va ostentar la condició de part defenent respecte a la demanda de judici civil ordinari formulada, com a part agent, per una comunitat de propietaris i que va concloure, mitjançant sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 30 d'octubre del 2018, que va desestimar el recurs d'apel·lació interposat contra la sentència del Tribunal de Batlles del 9 de maig del 2018 desestimatòria íntegrament de la demanda. El recurs d'empara ha estat interposat després de la tramitació del corresponent incident de nul·litat d'actuacions.

3.2. Els motius concrets del recurs d'empara són: a) la incongruència de la sentència del Tribunal de Batlles en haver modificat el fonament de la condemna i considerar tercers als propietaris integrants de la comunitat; b) el canvi de fonamentació produït en la sentència del Tribunal Superior de Justícia, que no considera tercers als propietaris, però sí a la Parròquia de La Massana i als seus habitants o al medi ambient del Principat d'Andorra, a conseqüència del vessament d'hidrocarburs al riu d'Arinsal; i c) l'aplicació per part del Tribunal Superior de Justícia de la normativa espanyola en matèria d'assegurances per resoldre la qüestió controvertida. El fet que la sentència de la primera instància fos corregida quant al fonament de la condemna, per la Sala Civil del Tribunal Superior de

Justícia, fa que resulti innecessari insistir més sobre el particular. Per tant, la qüestió queda limitada a determinar si la sentència del Tribunal Superior de Justícia vulnera els drets fonamentals de l'article 10.1 de la Constitució, en modificar la fonamentació de la seva resolució i en aplicar una legislació no andorrana.

3.3. Aquest Tribunal Constitucional ha vingut establint, de manera reiterada, constant i uniforme que el discerniment, la selecció, la interpretació i l'aplicació de la legislació ordinària, corresponen exclusivament als òrgans judicials competents. I que com a Tribunal Constitucional, és l'interpret suprem de la norma fonamental i en garanteix la jerarquia normativa superior sobre la resta de l'ordenament jurídic. No és, per tant, una tercera instància ni un tribunal de cassació. I no és competència seva revisar allò que han decidit les instàncies ordinàries –i tampoc l'aplicació eventual de legislació estrangera- llevat que en elles s'hagi infringit alguna de les manifestacions del cànon de constitucionalitat.

3.4. L'aute de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 19 de desembre del 2018, que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, dona una resposta completa, complida i cabal a les reclamacions de la part recurrent i constitueix una resolució plenament fonamentada en Dret. Per tant, no es pot considerar que la companyia d'assegurances recurrent no hagi disposat d'un procés degut i hagi vist vulnerat el seu dret a la jurisdicció. Per consegüent, no procedeix admetre a tràmit el recurs d'empara.

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2019-1-RE interposat per la representació processal de la companyia d'assegurances *Axa Patrimoine* contra la sentència del 30 d'octubre del 2018 i contra l'aute del 19 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la companyia d'assegurances recurrent, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 15 de març del 2019.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada